

3-cü Qarabağ müharibəsinin Rusiya cəbhəsində nə baş verir?

3-cü Qarabağ müharibəsində mövqeyinə ən çox maraq göstərilən xarici ölkə Rusiyadır. Rusiyanın son 220 ildəki Qafqaz siyasəti və xüsusilə də Qarabağ problemin ortaya çıxışındakı əənəvi rolu nəzərə alındığında bu maraq anlaşılandır. Rusiyanın Qafqaz siyasətinin əənəvi olaraq mərkəzində erməni faktoru əsas strateji vasitə kimi durduğu üçün SSRİ-nin dağılması prosesi və sonrasındakı müstəqillik dövründə bu siyasətin məntiqi davamı kimi Ermənistan dəstəklənmişdir. Ancaq Vladimir Putinin iqtidara gəldiyi 1999-cu ildən sonra dəyişən qlobal, regional, iki tərəfli və Rusiya daxili dinamiklərin fonunda Kremlin Qafqaz siyasətində bu gün izləri çox aydın görünən transformasiya prosesi baş verib. Bu dəyişim prosesi özünü 3-cü Qarabağ müharibəsində Rusiyanın aktiv tərəfsiz hakim mövqeyi göstərməsi şəklində ortaya qoymaqladır. Ancaq Kremlin bu mövqeyi ölkə daxilində birmənalı qəbul edilməməkdə, xüsusilə mərkəzində Ermənistanın olduğu əənəvi Qafqaz siyasəti tərəfdarları tərəfindən ciddi narazılıq və müqavimətlə qarşılanmaqdadır.

Mərkəzində Rusiya xarici işlər nazirliyinin və rəsmi media qurumlarının olduğu bu müqavimətinin 3-cü Qarabağ müharibəsinin başlarında xüsusi ilə güclü olmaqdaydı. Ancaq müşahidələrimə görə Rusiyada ermənipərəst lobinin səsi bir ay əvvəllə müqayisədə xeyli kəsilib. Düzdür, radikal ritorikası davam edən xətlər var, ancaq onların səsləri də getdikcə təsirsizləşən kirli səs-küy və görüntüyə çevrilir. Bunun əvəzində Kremldə qlobal, regional və ikili münasibətlər amilləri nəzərə balanslı Qafqaz siyasəti kursunun mövqeyi xeyli güclənib. Son günlərdə Rusiya cəbhəsində baş verən aşağıdakı proseslər bunun aydın göstərməkdir:

1. Rusiyanın Qafqaz siyasətində əənəvi və ermənipərəst xəttin son illərdəki əsas müdafiəçisi olan Xarici İşlər Nazirliyində maraqlı hadisələr baş verir. Nazir Sergey Lavrovda koronavirus aşkarlandı.

2. Paşinyanın Putinə “xahis edirəm kömək edin” məktubuna “biz bu işə qarışmırıq” cavabı məhz bu qurum vasitəsi ilə verilir və məktub mətbuatda açıq yayınlanır. Ermənistan baş nazirinin Rusiya prezidentinə məktubuna diplomatik protokola zidd olaraq nazirliyin cavab verməsi də Kremlin prosesə öz mənfi mövqeyini növbəti işarəsi olaraq diqqəti cəlb edir.
3. Rusiyanın Ermənistandakı əsas adamlarının başında gələn Robert Kocaryanda da eyni günlərdə koronavirus tapılır və o da Moskvaya gedə bilmir.
4. Digər tərəfdən Paşinyan təkidlə “Rusiya bölgəyə sülhməramlı kimi gəlsin” mesajına prezident Putinin mətbuat katibi Dmitri Peskov Azərbaycan prezidentinin davamlı vurğuladığı “mütləq hər iki tərəfin razılığı ilə olmalıdır” yanaşması ilə cavab verir.
5. Prezident Putin mesajlarında başda sülh məramlı məsələsi olmaqla problemli mövzulardan uzaq durur. Rusiya lideri “Azərbaycan xalqına xüsusi hörmət bəslədiyini” vurğulamaq ehtiyacı hiss edir. Putinin açıqlamasından 2 gün keçmədən Azərbaycandakı Rus icması orduya dəstək aksiyası və Azərbaycan, Rusiya və Türkiyə bayraqları ilə avtomobil yürüş keçirilir.
6. Putin 3 gün ərzində rəsmi Bakı və Ankaranın səsləndirdiyi “müzakirələrdə Türkiyə də fəal iştirak etməlidir” tezisini dəstəkləyən iki açıqlama verir.
7. Rusiyanın TASS və İnterfax agentlikləri Azərbaycan prezidentindən müsahibələri qərblə jurnalistlərlə müqayisədə xüsusi nəzakətlə götürülər. Müharibənin başından etibarən daha çox ermənipərəst mövqeyi ilə seçilən Rus “Novosti” artıq Azərbaycan və Ermənistan liderlərinə və xarici işlər nazirlərinə bərabər platforma verir.
8. Rusiya müdafiə naziri öz qoşunlarını yerləşdigi və sərhədlərinə çox yaxın olan müharibə haqqında Suriyadakı həsasiyyətinin 30 faizini göstərmir. Xatırladaq ki, adı Putin xələflərindən biri kimi keçən nazir Sergey Şoyqu müharibədən çox qısa vaxt öncə Bakıya səfərə gəlmişdi.
9. Rus radikal milliyətçilərini əsas tribunası Zavtra qəzeti Qarabağ müharibəsi haqqında

demək olar ki, heç nə yazmır. Bu arada müharibədən qısa bir müddət əvvəl Zavtra qəzetini redaktoru və məşhur rus yazıçılarından olan Aleksandr Proxanov Bakıya səfər edib prezident və 1-ci vitse prezident ilə görüşmüşdü. Həm də Rusiya Müdafiə Nazirliyinin İctimai Şurasının sədr müavini Proxanov Putin sonrası Şoyqunun prezident olmasını dəstəkləyənlərdəndir. Proxanov özünəməxsus Avrasya sintezi olaraq təqdim etdiyi “5-ci Rusiya imperiyası” tezisinin sahibidir.

10. 2011-2013-cü illər arasında Rusiya Müdafiə Nazirliyinin İctimai Şurasının sədri, hazırda isə Şura üzvü olan İgor Korteçenko isə Rusiya mətbuatında Azərbaycanın ədalətli mövqeyini müdafiə edən tezislərlə fəal çıxış edir. Xatırladaq ki, ehtiyatda olan polkovnik Korteçenko eyni zamanda Rusiyada fəaliyyət göstərən “Dünya Silah Ticarəti Təhlil Mərkəzi” sədri ilə “Milli Müdafiə” jurnalının baş redaktorudur.

Yuxarıda qeyd edilən hadisələr Rusiyanın yeni Qafqaz siyasətinin müxtəlif konturlarını göstərir. Ancaq Kremlin Qafqaz siyasətindəki yenilənmənin miqyasını indidən dəqiq müəyyənləşdirmək üçün çox tezdir.